

1. Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ **Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023**

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α' ΟΜΑΔΑ

A.1.

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

A.2.

α. Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, που είχε ιδρύσει το 1682 ο μεγάλος Τραπεζούντιος δάσκαλος του Γένους Σεβαστός Κυμινήτης και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπλαση των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

β. Η φύση και η μέθοδος της εξαπόλυσης συστηματικών διώξεων κατά των Ελλήνων του Πόντου από τους Νεότουρκους και τους Κεμαλικούς, ενώ έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τη γενοκτονία των Εβραίων, έχει δύο βασικές διαφορές, κατά τον Π. Ενεπεκίδη. Δεν έχει καμία ιδεολογική, κοσμοθεωρητική ή ψευδοεπιστημονική θεμελίωση περί γενετικής, ευγονικής και αρίας ή σημιτικής φυλής. Εξυπηρετούσε μόνο τη συγκεκριμένη πρακτική πολιτική σκοπιμότητα της εκκαθάρισης της Μ. Ασίας από το ελληνικό στοιχείο. Οι εξορίες των κατοίκων ολόκληρων χωριών, οι εξοντωτικές εκείνες οδοιπορίες μέσα στο χιόνι των γυναικόπαιδων και των γερόντων -οι άνδρες βρισκόνταν ήδη στα τάγματα εργασίας ή στο στρατό- συνετέλεσαν ώστε πολλοί να πεθάνουν από τις κακουχίες.

γ. Αλλά το πιο σημαντικό πρόβλημα που διατάραξε θετικό και αισιόδοξο κλίμα των δύο πρώτων ετών της λειτουργίας της Κρητικής Πολιτείας ήταν η διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Στο ουσιώδες αυτό ζήτημα παρατηρήθηκε εξ αρχής διάσταση απόψεων μεταξύ του Γεωργίου και του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ο Γεώργιος πίστευε ότι η λύση του εθνικού ζητήματος θα ωρίμαζε με συνεχείς παραστάσεις και υπομνήματα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις.

B.1.

α. [Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου να παραχωρηθεί ο Πόντος στην υπό ίδρυση Αρμενική Δημοκρατία προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση στους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι στα διάφορα συνέδρια που πραγματοποιήσαν στο Μπακού, στο Κρασοντόν, στο Βατούμ και στη Μασσαλία, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης.] Πολλά ποντιακά σωματεία έστειλαν τότε τηλεγραφήματα στο Παρίσι για να μεταπέισουν τον πρωθυπουργό, τον οποίο επισκέφθηκε μάλιστα τον Απρίλιο του 1919 ο μητροπολίτης Χρύσανθος. Μετά τη διεξοδική ενημέρωση που έλαβε ο Έλληνας πρωθυπουργός από τον Χρύσανθο, για το Ποντιακό Ζήτημα, αποφάσισε να ενισχύσει τις προσπάθειες των Ποντίων και έδωσε την έγκριση του στο μητροπολίτη να συνεχίσει την προσπάθεια ενημέρωσης όλων των πολιτικών που έλαβαν μέρος στη Συνδιάσκεψη.

Οι περισσότεροι από αυτούς, με εξαίρεση τους Άγγλους αντιπροσώπους, είδαν με πολλή κατανόηση τα αιτήματα των Ελληνοποντίων. Συγκεκριμένα, στην πρόταση του μητροπολίτη να γίνει ο Πόντος ανεξάρτητο κράτος υπό ελληνική εντολή, ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. Ούιλσον απάντησε: «Είναι θαυμάσια όσα μου λέτε. Ο Πόντος πρέπει να γίνει ανεξάρτητος. Μίαν ψήφον έχω εις την Συνδιάσκεψιν, αλλά θα την διαθέσω υπέρ του λαού σας».

β. Παρά το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε, ο ποντιακός ελληνισμός δεν πτοήθηκε. Στις 10 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ. Η κυβέρνηση του Γούναρη, απομονωμένη και από τους συμμάχους, δεν πήρε καμιά πρωτοβουλία, ενώ οι Πόντιοι απογοητευμένοι, με πρωτοβουλία του Γερμανού Καραβαγγέλη, διοργάνωσαν δύο Συνέδρια, στην Κωνσταντινούπολη στις 17 Αυγούστου 1921 και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

B.2.

α. Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, έμπειρος πολιτικός, πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας και μετέπειτα Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, ανέλαβε τα καθήκοντα του στις 18 Σεπτεμβρίου 1906. Η πολιτική ομαλότητα επανήλθε στην ταραγμένη Κρήτη και μια νέα περίοδος δημιουργίας εγκαινιάστηκε. Η οικονομία βελτιώθηκε, η δημόσια διοίκηση αναδιοργανώθηκε και καταβλήθηκε ιδιαίτερη φροντίδα για την οργάνωση της δημόσιας υγείας και της παιδείας.

Το πιο σημαντικό είναι ότι οργανώθηκε για πρώτη φορά η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, δηλαδή ο πρώτος στρατός του νησιού (1907), που εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους 1912 - 1913. Η παρουσία των ξένων στρατευμάτων κατέστη πλέον περιττή και οι Μ. Δυνάμεις αποφάσισαν να εκκενώσουν την Κρήτη μέσα σε ένα χρόνο, με μόνη εγγύηση την ασφάλεια των μουσουλμάνων της νήσου. Ένα ευχαριστήριο Ψήφισμα της Κρητικής Βουλής (21 Μαΐου 1908) προς τις Μ. Δυνάμεις ήταν η επίσημη πολιτική πράξη της χειραφέτησης της Κρήτης από την προστασία των Μ. Δυνάμεων. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος.

β. Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη στο μητροπολίτη Χρύσανθο, ο οποίος λόγω της συνετής πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προξενικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ευαίσθητη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δίχρονη προεδρία του Χρύσανθου ήταν ένα αληθινό διάλειμμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Β' ΟΜΑΔΑ

Γ.1.

α) Η στάση της ελληνικής Κυβέρνησης κατά το 1908, τόσο πριν όσο και μετά από το επίσημο ενωτικό ψήφισμα των Κρητών (24 Σεπτεμβρίου 1908) εξαρτάται άμεσα από τις διπλωματικές εξελίξεις που συντελέστηκαν στο εσωτερικό του νησιού μετά τη λήξη του κινήματος στο Θέρισο και από τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στο ενωτικό ζήτημα. Ειδικότερα, οι ευνοϊκές εξελίξεις που υπήρξαν τα δύο προηγούμενα έτη στην Κρήτη με τη σύμφωνη γνώμη των Μεγάλων Δυνάμεων (παραχώρηση στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' να διορίζει εκείνος τον Έλληνα

Ύπατο Αρμοστή του νησιού, ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής με Έλληνες αξιωματικούς, επίσημη ανάκληση των ξένων στρατευμάτων από το νησί) την χειραφέτησαν από την προστασία των Μεγάλων Δυνάμεων επί αρμοστείας Αλ. Ζαΐμη. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος, προσβλέποντας, όπως είναι λογικό, σε μία στενή συνεργασία με την Ελλάδα.

Το φθινόπωρο του 1908, δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταράξουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε ανεξάρτητο βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. **Αυτές οι εδαφικές απώλειες της Τουρκίας στα Βαλκάνια αποσταθεροποίησαν το Οθωμανικό καθεστώς, το οποίο αποσκοπώντας να θέσει τέρμα στις εδαφικές βλέψεις των βαλκανικών λαών αλλά και στις μακροχρόνιες επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, ήταν λογικό να μην υποχωρήσει για άλλη μια φορά σε διεθνές επίπεδο και μάλιστα στις απαιτήσεις μιας χώρας που στο πρόσφατο παρελθόν είχε ηττηθεί στρατιωτικά από την Τουρκία (1897).**

Η ελληνική κυβέρνηση βρέθηκε, λοιπόν, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή σε μια δύσκολη θέση. Από τη μια, δεν επιθυμούσε να αποκηρύξει το ενωτικό καθεστώς της Κρήτης, ταυτιζόμενη πλήρως με τα εθνικά συμφέροντα της χώρας. Από την άλλη, δεν μπορούσε και να το αποδεχθεί επίσημα, καθώς η Τουρκία στην περίπτωση αυτή απειλούσε με πόλεμο. Γι' αυτό προτίμησε να τηρήσει μια επιφυλακτική και διαλλακτική πολιτική σε συνεργασία με τις Μεγάλες Δυνάμεις, αποφεύγοντας να δώσει λαβή για οποιοσδήποτε κατηγορίες από την Πύλη και κάθε αιτία προστριβής με τη γείτονα χώρα.

Γνώριζε, άλλωστε, πως τη δεδομένη χρονική στιγμή, μετά την ήττα του 1897 και τις εσωτερικές περιπέτειες που ακολούθησαν και απαξίωσαν το σύνολο του πολιτικού συστήματος δε διέθετε τα απαιτούμενα, ισχυρά μέσα διπλωματικής πίεσης. Γνώριζε, επίσης, ότι η οικονομική αδυναμία της, λόγω της πτώχευσης του 1893, την καθιστούσε ανέτοιμη στρατιωτικά να αναλάβει οποιοδήποτε αγώνα θα ακολουθούσε της επίσημης αναγνώρισης της ένωσης. Γι' αυτό η ελληνική κυβέρνηση έκρινε ότι η πρωτοβουλία των κινήσεων θα έπρεπε να δοθεί στους Κρήτες. Από την πλευρά της η Ελλάδα θα παρουσιαζόταν επιφανειακά παθητική, αναμένοντας τις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η κυβέρνηση Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα. Τους προέτρεψε, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο κείμενο Α', να διεκδικήσουν μονομερώς την ανεξαρτησία τους και την ένωση τους με την Ελλάδα, ενέργεια που κρινόνταν απαραίτητη, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ελληνικής πλευράς, για να διεκδικηθεί η de facto ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Ο ομόλογος του

στην Κρήτη Γ. Παπαμαστοράκης αντιμετώπισε θετικά την πρόταση αυτή και μετά τη σύμφωνη γνώμη του ηγέτη της Κρητικής αντιπολίτευσης Ελ. Βενιζέλου πραγματοποιήθηκε στα Χανιά ένα ογκώδες συλλαλητήριο 15.000 ατόμων. Σ' αυτήν τη λαϊκή συγκέντρωση εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης και η Κρητική Κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο Ψήφισμα (24 Σεπτεμβρίου 1908).

Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. Η ελληνική κυβέρνηση, ακολουθώντας την προτέρα τακτική, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, **δηλαδή έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο**. Περιορίστηκε σε παρασκηνακές οδηγίες προς τη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης, **με την οποία συνεργαζόταν στενά**.

β) Λίγα χρόνια αργότερα και μετά την αποδοχή της πρότασης που του έγινε από το Στρατιωτικό Σύνδεσμο, ο Ελ. Βενιζέλος έγινε πρωθυπουργός της Ελλάδας (Σεπτέμβριος 1910). **Αναλογιζόμενος ότι ως πρωθυπουργός πλέον ολόκληρης της Ελλάδας και κατ' επέκταση του Ελληνισμού -και όχι μόνον με την ιδιότητα του Κρητικού πολιτικού-, ήταν υπεύθυνος να προασπίσει και να λειτουργήσει υπέρ του συνόλου των συμφερόντων της χώρας, θεώρησε ότι όφειλε να ενεργήσει με τέτοιο τρόπο ώστε να υλοποιηθεί το όραμα της Μεγάλης Ιδέας με την προσάρτηση όχι μόνον της Κρήτης, αλλά και της Μακεδονίας, της Θράκης, των νησιών του Ανατ. Αιγαίου, των μικρασιατικών παραλιών. Παράλληλα, γνώριζε ότι έπρεπε να ανορθώσει τη χώρα οικονομικά μετά την πτώχευση του 1893 και να οργανώσει έναν ισχυρό και ετοιμοπόλεμο στρατό (παραμονές Βαλκανικών Πολέμων).**

Γ' αυτό το οξύτατο πολιτικό του αισθητήριο και η πείρα που διέθετε ως κύριος διαχειριστής του Κρητικού Ζητήματος τα χρόνια που προηγήθηκαν του υπαγόρευαν ότι δεν είχε φτάσει ακόμη το πλήρωμα του χρόνου για να λυθεί οριστικά και με βία το θέμα της ένωσης, ιδίως τώρα που βρισκόταν σε μια κρίσιμη φάση. Όμως οι Κρήτες, αδυνατώντας να αντιμετωπίσουν πολύπλευρα τα πράγματα, επεδίωκαν να εκβιάσουν την επίσπευση της ένωσης απαιτώντας ήδη από το 1911 την ενσωμάτωση των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο, για να δημιουργήσουν μια δεδομένη εξέλιξη στη διεθνή διπλωματία και να κάμψουν τις αντιδράσεις των Μεγάλων Δυνάμεων.

Ο Ελ. Βενιζέλος στις επίμονες παρακλήσεις των συμπατριωτών του Κρητών απαντούσε αρνητικά και φαινόταν δυσάρεστος. **Επέλεξε να συμπλεύσει με τη στάση που κράτησαν οι Μεγάλες Δυνάμεις, οι οποίες αντέδρασαν δυναμικά στην υλοποίηση αυτού του ενδεχομένου, για να μην επιδεινωθεί με επικίνδυνες**

οξύτητες η κατάσταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις αλλά και στις σχέσεις της Τουρκίας με τις Μεγάλες Δυνάμεις. Συνέστησαν, λοιπόν, στην ελληνική κυβέρνηση να μην αναγνωρίσει επίσημα την πραξικοπηματική-μονομερή κήρυξη της ανεξαρτησίας στην Κρήτη, αποδεχομένη τους Κρήτες βουλευτές στο ελληνικό κοινοβούλιο, ώστε να εκμηδενιστούν με αυτόν τρόπο οι άκαιρες, άστοχες και πεισματικές ενέργειες των Κρητών. Ο Ελ. Βενιζέλος εναρμονίστηκε πλήρως με τις συστάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίες άλλωστε συνέπιπταν με τις δικές του εκτιμήσεις και με σαφήνεια δήλωσε απερίφραστα τη στάση του και στην Επιτροπή των Κρητών, όταν τον επισκέφτηκε το 1911. Ωστόσο, οι πολιτικοί του αντίπαλοι στην Ελλάδα υποδαύλιζαν τις ενέργειες των Κρητών για να ψηφοθηρήσουν, αδιαφορώντας για τους εθνικούς κινδύνους που θα προέκυπταν, καθώς η Τουρκία παρακολουθούσε προσεκτικά τις εξελίξεις και ανέμενε την αφορμή για να κηρύξει μονομερή πόλεμο κατά της Ελλάδας.

Η σταθερή άρνηση του Ελ. Βενιζέλου να επιτρέψει την είσοδο των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο προκάλεσε ισχυρές αντιδράσεις στην Κρήτη. Αναταραχή εκδηλώθηκε στο νησί στα τέλη του 1911 και συγκροτήθηκε πάλι Επαναστατική Συνέλευση (3 Ιανουαρίου 1912), ενώ άρχισαν να οργανώνονται ένοπλα τμήματα. Ο Ελ. Βενιζέλος, όμως, όπως απέδειξαν και οι μετέπειτα εξελίξεις, είχε σωστά σταθμίσει την κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, δεν επιθυμούσε να επέλθει βίαια ανατροπή της ισορροπίας των τεταμένων ελληνοτουρκικών σχέσεων, σε μια περίοδο που η μυστική διπλωματία προετοίμαζε την Ελληνο-Βουλγαρο-Σερβική συμμαχία για από κοινού πόλεμο εναντίον της Τουρκίας.

Έτσι, παρά τον αντιδημοτικό χαρακτήρα των χειρισμών του Ελ. Βενιζέλου, συγκροτήθηκε η βαλκανική συμμαχία για τη διεξαγωγή του απελευθερωτικού πολέμου του 1912, με αποτέλεσμα εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, να το λύσει ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πύλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απερίγραπτου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχει κοινόν Κοινοβούλιο δια το ελεύθερον Βασίλειον και δια την νήσον Κρήτην». Αλλά ο Ελ. Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, αναγνωρίζοντας επίσημα την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Δεν ήθελε να διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει του Α΄ Βαλκανικού πολέμου που είχε αρχίσει **κι από τον οποίο η Ελλάδα προσδοκούσε με τη σύμφωνη γνώμη τους να διευρυνθεί εδαφικά πέραν της Κρήτης**. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στ. Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντα του στις 12 Οκτωβρίου 1912.

Δ.1.

Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας μετά την κατάληψη της Τραπεζούντας από τους Νεότουρκους οδήγησε για πρώτη φορά τους Ποντίους της Διασποράς να οργανωθούν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας καθώς επίσης και στις πόλεις του εξωτερικού.

Ειδικότερα, στην Ευρώπη πρωτεργάτης του αγώνα ήταν ο Κ. Κωνσταντινίδης, ο οποίος από τη Μασσαλία με διαδοχικά υπομνήματα ενημέρωνε τις συμμαχικές δυνάμεις για την τραγική κατάσταση που επικρατούσε στον Πόντο. Ο ίδιος επίσης τύπωσε και κυκλοφόρησε χάρτη που όριζε τα σύνορα της προτεινόμενης ποντιακής δημοκρατίας. Αυτό το χάρτη τύπωσε και σε απλό σχήμα ταχυδρομικού δελτίου (καρτ-ποστάλ) με γραπτό κείμενο στα γαλλικά: «Πολίτες τον Πόντου ξεσηκωθείτε! Θυμίστε στα φιλελεύθερα έθνη τα ύψιστα δικαιώματα σας για τη ζωή και την ανεξαρτησία»⁴⁰. Η ρωσική επανάσταση ξεσήκωσε τους Έλληνες του Πόντου για το δικό τους εθνικό αγώνα, ενώ στο πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό Συνέδριο, που οργανώθηκε στη Μασσαλία τον **Ιανουάριο/Φεβρουάριο** του 1918, ο ίδιος ο Κ. Κωνσταντινίδης, με τηλεγράφημα που έστειλε **στον επίτροπο εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης Λέοντα Τρότσκι**, ζήτησε επίσημα την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης **41**. **Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την πρώτη πρωτογενή πηγή, καλούσε τη Σοβιετική Ένωση να υποστηρίξει τον αγώνα των Ποντίων να αναλάβουν την τύχη του Πόντου, ώστε να μην περιέλθει εκ νέου υπό τουρκικό έλεγχο μετά την απόσυρση των ρωσικών στρατευμάτων. Διατύπωσε παράλληλα την επιθυμία των Ποντίων για τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης Ποντιακής Δημοκρατίας που θα εκτεινόταν από τα ρωσικά σύνορα μέχρι τη Σινώπη, ζητώντας και ελπίζοντας σε δυναμική στήριξη των Ρώσων.**

Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά σύμφωνη με τον αγώνα και τις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων. Στο συνέδριο Ειρήνης όμως στο Παρίσι, που άρχισε το Δεκέμβριο του 1918, ο Ελ. Βενιζέλος πιέστηκε από τις συμμαχικές δυνάμεις και δεν συμπεριέλαβε τον Πόντο στο φάκελο των ελληνικών διεκδικήσεων, και, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των Ελλήνων του Πόντου, συμφώνησε να παραχωρηθεί η περιοχή στην υπό ίδρυση Αρμενική Δημοκρατία. **Αναλυτικότερα, στο τηλεγράφημα του Βενιζέλου προς την Εθνοσυνέλευση των Ποντίων στο Βατούμ, που αποτελεί πρωτογενή πηγή, εξηγεί τους λόγους αυτής του της απόφασης. Υποστήριξε συγκεκριμένα ότι γνώριζε πως η απόφασή του να συμπεριληφθεί το βιλαέτι της Τραπεζούντας στην Αρμενική Δημοκρατία δεν ήταν αποδεκτή από τους Ποντίους, επισημαίνοντας ότι δεν θα μπορούσε να τους επιβάλει μία λύση την οποία απέρριπταν. Ωστόσο, θεωρούσε ότι αυτή η λύση**

ήταν η μοναδική επιλογή, καθώς η θέση των Ποντίων για δημιουργία Ποντιακής Δημοκρατίας με 2 εκατομμύρια ποντιακό πληθυσμό δεν συγκέντρωνε ελπίδες επιτυχίας. Έτσι, υπήρχαν, σύμφωνα με τον Βενιζέλο, δύο διαθέσιμες επιλογές: η παραμονή του Πόντου στο τουρκικό κράτος ή η υπαγωγή του στο αρμενικό. Η πρώτη λύση χαρακτηρίστηκε φιλόδοξη και ενείχε τον κίνδυνο του εκτουρκισμού των Ποντίων από του τουρκικό κράτος. Επομένως, η μοναδική ασφαλής και συμφέρουσα επιλογή ήταν η υπαγωγή των Ποντίων στο αρμενικό κράτος. Αυτή η επιλογή, σύμφωνα με τον πρωθυπουργό της χώρας, θα έδινε στους Ελληνοποντίους δυνατότητες ανάπτυξης και προόδου.

Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση στους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι στα διάφορα συνέδρια που πραγματοποίησαν στο Μπακού, στο Κρασνοντάρ, στο Βατούμ και στη Μασσαλία, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης.